

Årsmelding 2022 - Preventio

Forord til årsmelding 2022

For meg vil 2022 alltid representere et år med store forandringer, hardt arbeid og fremgang. Dette tross for at jeg samtidig kjenner at arbeidet nettopp er startet. Dette var også første året Preventio hadde driftsmidler til å etablere hovedkontorer i Oslo, og ansette generalsekretær og andre medarbeidere på faste arbeidsavtaler. Det har medført at Preventio har begynt å arbeide mer profesjonelt, strukturelt og målrettet, for å påvirke system og tjenester bedre og bedre ivareta egne kjerneoppgaver i virksomheten. Denne profesjonaliseringen kommer av rekrutteringen av gode og dyktige medarbeidere, som bidrar til et resultat som leverer over forventning.

På samme måte har dyktige ansatte, tillitsvalgte, brukerrepresentanter og frivillige, blant samtlige av våre 16 medlemsorganisasjoner, bidratt til tjenesteutvikling, kunnskapsformidling og aktualisering av menneskerettighetene på rusfeltet. Deres arbeid utgjør også et viktig grunnlag for det offentlige ordskiftet og har bidratt til å rette søkelyset mot brukernære temaer.

2022 har også bydd på utfordringer. Preventio er i en etableringsfase, hvor vi både etterstreber å være relevante for beslutningstakere, yte gode tjenester i henhold til våre vedtekter til våre medlemmer og være en viktig premissleverandør for bruker- og pårørendearbeid, samtidig som vi skal bygge organisasjon fra grunnen av. Det har vært krevende til tider, men samtlige erfaringer har bidratt til faglig utvikling i organisasjonen. Det er ikke alltid så lett å se verdien i det man gjør akkurat i stunden, men ved et tilbakeblikk er min vurdering at alle som har bidratt til vårt arbeid og støttet oss i sak, kan være fornøyde med både innsats og resultater.

Ikke minst ble Preventio og de andre paraplyorganisasjonene invitert til dialogmøte med Politidirektøren og Riksadvokaten - og deres nærmeste medarbeidere - for å kunne bidra til en politipraksis på rusfeltet som alltid ivaretar brukernes menneskerettigheter.

Også myndighetene forbereder store endringer for rusfeltet, og varslet tidlig på året store endringer for både tilskuddsordninger og eventuelle mottakere. Dette har tydeligst kommet til uttrykk gjennom nye regelverk for tilskudd for bruker- og pårørendearbeid, og færre øremerkinger gjennom statsbudsjettet. Disse endringene inkluderer også nye varslede frister for å søke om tilskudd. Preventio har i forbindelse med høringer om statsbudsjettet også gitt uttrykk for at vi i utgangspunktet ønsker velkommen endringene som ble foreslått av regjeringen. Dessverre har det vært noen uklarheter rundt noen av tilskuddsordningene, som har medført at utlysningen av sentrale tilskuddsordninger ble utsatt til over nyåret.

Til tross for disse omstendigheter ser jeg frem til å møte 2023 med fornyede krefter, klarere visjon og er klar for å bygge videre på det arbeidet som vi er kommet godt i gang med i 2022.

Farid Shariati

Generalsekretær

farid@preventio.no

Innledning

Preventio er en paraplyorganisasjon for progressive sivilsamfunnsorganisasjoner på rusfeltet i Norge. Våre medlemmer utgjør bruker- og pårørendeorganisasjoner som spiller en betydelig rolle på landsbasis. Ved å styrke paraplyorganisasjonen, gir vi våre medlemmer viktig faglig og organisatorisk støtte, noe som forbedrer deres drift og informasjonsvirksomhet overfor deres samarbeidspartnere og systemer.

I tillegg til støttefunksjoner for medlemsorganisasjoner, er arbeid som støtter opp under bruker- og pårørendearbeid et sentralt fokus for Preventio. Dette fokuset er viktig for oss å ivareta i alle ledd i vår virksomhet, gjennom for eksempel tydelig brukerrepresentasjon i alle arrangement og tiltak, samarbeidsavtaler med bruker- og pårørendeorganisasjoner, bygget på en interseksjonell forståelse av mennesker som har utfordringer med rus og deres livssituasjoner.

Preventio har også som mål å levere politikk og løsninger til relevante beslutningstakere som er kunnskapsbaserte, inkluderende, avstigmatiserende og alltid forankret i menneskerettighetene, og vi ser stadig etter å etablere samarbeid og kontakt med likesinnede organisasjoner internasjonalt.

Organisasjonens arbeid og finansiering

Organisasjonen har hatt høy måloppnåelse i forhold til gjennomføringen av omsøkte aktiviteter og det er vår samlede vurdering at det også har vært høy måloppnåelse i forhold til organisasjonens innvilgede driftstilskudd fra Helsedirektoratet, selv om mange av tiltakene ble forskjøvet i tid på grunn av eksterne faktorer. Organisasjonen mottok 2.400.000 NOK, noe som utgjør 100% av organisasjonens inntekter. Tilskuddet bidro blant annet til:

1. Etablering av fysisk hovedkontor i Oslo
2. Drift og utvikling av Preventio, inkludert medlemsoppfølging
3. Videreutvikling av nettsider og sosiale medie-kanaler
4. Forberedelse og gjennomføring av Landsmøte 2022
5. Deltakelse på FNs narkotikakommisjon
6. Samordne og støtte medlemsorganisasjoner i prosesser knyttet til høring om lovforslag, reformer og statsbudsjett
7. Etablert kontakt og samarbeid med fagfolk og kompetansesentre, gjennom for eksempel samarbeids- og dialogmøter, med fokus på tjenester og system
8. Avholdt kurs for medlemsorganisasjoner i styrearbeid, rolleforståelse, organisasjonsutvikling, søknadsskriving og opplæring i politisk påvirkningsarbeid
9. Nasjonalt fagpolitisk seminar med fokus på menneskerettighetene på rusfeltet og brukererfaringer under Arendalsuka
10. Nasjonalt fagpolitisk seminar om interseksjonell minoritetskompetanse i brukertjenestene, med stor representasjon av brukerstemmer blant gjestene
11. Avgitt skriftlige og muntlige høringssvar om statsbudsjett til tre ulike komiteer på helse-, sosial- og justisfeltene, samt om ulike lovforslag og reformer, som for eksempel avvikling av fritt behandlingsvalg.

Det har vært viktig for Preventio å søke samarbeid med andre organisasjoner fra siviltt samfunn, også med dem som ikke er medlemmer i paraplyen, og som helst jobber i kryssningspunktet mellom helse-, justis-, sosial- og rusfeltet og menneskerettighetene. Dette kommer blant annet til uttrykk når Preventio stilte seg som medarrangører sammen med organisasjonen NOAS, bak en skomarkering med et formål som Preventio kunne støtte. Vi har også vært medarrangører bak andre kampanjer og arrangement som våre medlemsorganisasjoner tatt initiativ til.

Administrasjonen og styret

Administrasjonen utgjør totalt 1,7 årsverk fordelt på generalsekretær (100%), kontormedarbeider (50%) og økonomikonsulent (20%). Ansatte startet å jobbe fra kontorlokaler på Storgata i Oslo den 1. mars 2022. I tillegg har Preventio blitt styrket av et engasjert styre som la ned en betydelig mengde frivillig arbeid gjennom 2022. Styret blir valgt av Landsmøtet, og faste styremedlemmer velges for 2 år. Varamedlemmer velges for 1 år, i henhold til Preventios vedtekter.

Landsmøtet valgte følgende styre i 2022:

1. Kenneth Arctander Johansen (RIO – en landsdekkende brukerorganisasjon på rusfeltet) – styreleder
2. Jørn Kløvfjell Mjelva (Psynapse) – nestleder
3. Ester Nafstad (Normal Norge) – fast medlem
4. Vidar Sten Hårvik (Marborg) – fast medlem
5. Ina Roll Spinnangr (Foreningen Tryggere Ruspolitikk) – fast medlem
6. Maryam Noor (RUSken interesseorganisasjon) – fast medlem
7. Tor Bernhard Slaathaug (Stiftelsen rettferd) – fast medlem
8. Eva Djordjevic (Tryggere ungdom) – 1. vara
9. Andrés Lekanger (ChemFriendly) – 2. vara

Styret har vært aktivt og hatt møte i gjennomsnitt hver måned. Styret har vært særlig opptatte av synlighet, organisasjonsbygging og tilknytning til internasjonale fora med søkelys på menneskerettighetenes betydning på rusfeltet.

Medlemsorganisasjoner

Preventio har opplevd vekst i 2022, og har økt fra 15 til 16 medlemsorganisasjoner samlet under paraplyen. Mange av disse medlemsorganisasjonene er landsdekkende, med fylkes-, lokal- og ungdomslag godt representert i alle landets regioner. Ved utgangen av 2022 har også flere ideelle organisasjoner vist interesse for mulig medlemskap i paraplyen, fra og med 2023.

Et stort segment av Preventios medlemsorganisasjoner definerer seg som bruker- og pårørendeorganisasjoner, noe som også gjenspeiler noe av organisasjonens kjernevirksomhet og formål. Samtidig samler Preventio organisasjoner med andre formål og fra ulike felt, og danner samlet en sammensatt medlemsportofølge. Denne samlede kunnskapen er viktig for oss å både få formidlet videre i utadvendt virksomhet, men også for å legge til rette for økt samarbeid og kunnskapsdeling mellom medlemsorganisasjonene. I løpet av 2022 har det derfor vært ønskelig med felles arrangement som Preventio arrangerer i samarbeid med samtlige medlemmer.

Informasjonsarbeid og brukermedvirkning

Bruker- og pårørendearbeid

Det har vært viktig for oss at vårt informasjonsarbeid når ut til ønskede målgrupper, og at vi bruker ulike kommunikasjonsstrategier for å nå ut til flest mulig. Dette arbeidet har spilt en kritisk rolle i vår virksomhet i 2022. Vi har vært systematiske i å sikre brukermedvirkning på individ-, tjeneste- og systemnivå. Dette har vi gjort ved for eksempel å arrangere en rekke seminarer, inkludert aktiviteter under Arendalsuka, markeringen av Rusreformdagen og lanseringen av kampanjen "Spør først – sex uten samtykke er straffbart". Bruker- og pårørendearbeid defineres som en kjerneoppgave av Preventio, og er sentralt vedtektsfestet i paraplyen. Arbeid som avstigmatiserer, er inkluderende og springer ut av menneskerettighetene, preger Preventios profil og fokus.

Hjemmesider og sosiale medier

Utvikling og taktisk bruk av hjemmesider og sosiale mediekkanaler, har vært en sentral kommunikasjonsstrategi for Preventios digitale informasjonsarbeid og kunnskapsformidling. I 2022 har samtlige kanaler på Facebook, Instagram, Youtube, Twitter og hjemmesiden preventio.no, vært under omfattende vedlikeholdsarbeid og profilbygging. Det har vært viktig å knytte dette arbeidet til gode samarbeidspartnere som kan bidra til god og treffsikker kommunikasjon. Dette er kompetanse som også har en veldig stor overføringsverdi for våre medlemsorganisasjoner.

Publiseringer

I tillegg til gjennomføringen av omsøkte tiltak, har Preventio også drevet med annen kampanje- og påvirkningsarbeid, tjenesteutvikling, møtevirksomhet, politikktutforming, kursing og foredragsvirksomhet. Dette inkluderer også fokus på synlighet gjennom aktive initiativ til å delta i offentlig ordskifte i felt og saker som er særlig relevante for Preventio og våre formål. Preventio har for eksempel publisert 12 kronikker i nasjonale aviser, om temaer som er brukernære og systemkritiske, i tillegg til uttalelser i forbindelse med nyhetsaker fra feltet.

- 9.1: VG kronikk som tilsvar til politiet om profilering (*Profilering er et faktum!*)
- 14.1: Subjekt kronikk (*Dette ser virkelig ikke bra ut*)
- 24.2: Utrop kronikk om kjønns mangfold og identitet (*Kjønn – predisponert eller en sosial konstruksjon?*)
- 18.3: rett24.no uttalelse om bevisavskjæring i straffesaker
- 23.3: Rus&Samfunn kronikk om representasjon og mangfold på rusfeltet (*#AllWhitePanel på rusfeltet?*)
- 30.3: Opprop som reaksjon mot politidirektørens opprinnelige håndtering av den så kalte Politiskandalen (*Si unnskyld og trekk deg, politidirektør Benedicte Bjørnland*)
- 30.3: Nordnorsk debatt kronikk som tilsvar til Blå Kors (*Et blått korstog på rusfeltet*)
- 28.4: Replikkskifte statsadvokat Vale om lovtolking og tvangshjemmelbruk
- 28.7: Aftenposten kronikk om politiets rolle i rettsstaten (*Er politiet en stat i staten?*)
- 3.8: Preventio kronikk også republisert i sin helhet på Politiforum 5.8 (*Falliterklæring fra fagorganisasjonene i politietaten*)
- 10.9: Preventio kronikk om sosial svikt i samfunnet (*Det som ofte beskrives som et innvandringsproblem, er i realiteten en sosial systemsvikt*)
- 29.10: Nettavisen kronikk om sexarbeid i Norge og menneskerettigheter (*Du beskytter ikke sexarbeidere ved å stakkarsliggjøre dem*)

Lenker til publiseringene finnes på slutten av årsmeldingen.

Podcaster

Vi har også vært med å finansiere lansering og produksjonen av podcastserien Rusrevyen, i regi av Tryggere Ungdom. Vi har også deltatt som gjester på Rusrevyen. I tillegg har Preventio deltatt i andre podcaster som når ut til viktige segmenter av Preventios målgrupper. Totalt har Preventio deltatt på:

- Normal Prat (Normal Norge)
- Etikk og estetikk (Avisa Subjekt)
- PION-podden (PION)
- RIO-podden (RIO)

Politiske saker

Preventio støtter Rusreformutvalgets anbefalinger til rusreform og avkriminalisering, noe som paraplyens medlemsorganisasjoner også enstemmig støtter. Av større politiske saker som vi har vært i dialog med relevante beslutningstakere, og valgt å fokusere særlig på, har vært:

- Rusreform/avkriminalisering
- Utredning av lov om bevisavskjæring
- Oppreisning for personer som er utsatte for ulovlige ransaker og andre tvangshjemler, i narkotikarelaterte saker

Samarbeid med justissektoren, fagmiljøer, andre organisasjoner og politikere

På tjenestenivå har vi etablert dialog med justismyndighetene og arbeidet for å etablere dialog og samarbeid med tilsvarende organisasjoner i Sverige. Samarbeid med ulike fagmiljø har vært et sentralt element i vår arbeidsmetode. Preventio har engasjert seg i samfunnsdebatten rundt ruspolitikk, LAR (legemiddelassistert rehabilitering) og sexarbeid ved å delta aktivt i en rekke podcaster. I tillegg har vi bidratt med redaksjonelle oppslag og publisering av artikler i en rekke av landets største aviser og tidsskrifter.

Foredrag/debatter

- Holdt foredrag om Preventio, vårt formål og avkriminalisering på festivalen Sex, drugs and rock N roll, i regi av FO og lokal tverrpolitisk allianse
- Deltakelse på LAR-debatt under Rusreformkonferansen 2022
- Legaliseringsdebatt i Bergen i regi av RIO – en landsdekkende brukerorganisasjon på rusfeltet

Sentrale møtepunkter og høydepunkter i 2022

Preventio har holdt et høyt og ambisiøst aktivitetsnivå i hele 2022, og har ført til mange viktige møtepunkter og milepæler, i tillegg til omsøkte aktiviteter. De mest sentrale møtepunktene og høydepunktene i 2022 kan avgrensnes til:

- Dialogmøter med Helse- og omsorgsdepartementet
- Deltakelse på FNs narkotikakommisjon

- Møte med Norges institutt for menneskerettigheter (NIM) om menneskerettighetsbrudd på rusfeltet
- Innspills- og dialogmøte med Den Norske kirken om styrket samarbeid rundt likestilling, inkludering og mangfold blant LHBT-personer
- Møte med paraplyorganisasjonen og Politidirektør og Riksadvokat, ved Benedicte Bjørnland respektive Jørn Maurud
- Dialogmøte med leder for Spesialenheten, Terje Nybøe
- Ny behandling av Rusreformen på Stortinget
- Medarrangører til Sko-markering på Eidsvolls plass 26.3
- Fagrådet årsmøte
- Stand som ble bemannet av ulike medlemsorganisasjoner gjennom hele Oslo Pride
- Rusreformdagen – også ført opp som offisiell markeringsdag i SNL
- Gjennomføring av to vellykkede nasjonale fagseminarer på Arendalsuka
- Fysisk medlemssamling
- Samarbeidet om og gjennomført arrangement om lokal rusreform i Lillestrøm kommune, i tverrpolitisk samarbeid med lokale parti'
- Stand som ble bemannet av ulike medlemsorganisasjoner gjennom hele Arendalsuka
- Administrativ planleggingsdag for 2023
- Julebord for ansatte

Utfordringer

Det har også vært utfordringer i 2022. Pandemien har fortsatt å påvirke vår evne til å holde fysiske møter og konferanser, og det har vært et økende press på våre medlemsorganisasjoner for å opprettholde tjenester under stadig vanskeligere forhold. Samtidig har 2022 vært preget av markante prisøkninger i samfunnet og stor sosial uro, noe som vi merker både som organisasjon og i møte med samarbeidspartnere og brukere.

Vi har også vært positive til Helsedirektoratets foreslåtte endringer i tilskuddsordningene, fordi det kan føre til økt likebehandling av ideelle organisasjoner, og kan skape forutsigbarhet og stabilitet. Dessverre har forsinkelser og andre ytre omstendigheter ført til at regelverksendringer og nye tilskuddsordninger ikke har blitt utlyst i tide. Dette skaper personal- og driftsmessige utfordringer, som både vi og våre medlemsorganisasjoner merker godt. Vi jobber imidlertid videre med en konstruktiv dialog med politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet, og fremmer kontinuerlig forslag til bedring og nye løsninger.

Framtidsutsikter

Til tross for utfordringene i 2022, ser vi frem til 2023 med optimisme. Vi har satt oss ambisiøse mål for det kommende året, som blant annet inkluderer et utvidet samarbeid med andre nordiske land, videreutvikling av vår interaktive nettside og økt påvirkningsarbeid på alle brukernivåer.

Vi ser frem til utarbeidelse av langtidsstrategier for Preventio, økt samarbeid med gamle og nye samarbeidspartnere, knytte tettere kontakt med likesinnede organisasjoner internasjonalt og være en samlende paraply for flere på rusfeltet og tilløpende sektorer.

Avslutning

Vi vil gjerne takke våre medlemsorganisasjoner, våre samarbeidspartnere, og alle de enkeltpersoner som har bidratt til vår suksess i 2022. Vårt arbeid hadde ikke vært mulig å gjennomføre uten deres hjelp, og vi ser frem til å fortsette vårt arbeid med å skape et mer rettferdig og inkluderende samfunn for alle.

Nyttige lenker

1. 09.01 VG kronikk «Profilering er et faktum!»
<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/V9pevJ/profilering-er-et-faktum>
2. 14.01 Subjekt kronikk «Dette ser virkelig ikke bra ut» <https://subjekt.no/2022/01/13/dette-ser-virkelig-ikke-noe-bra-ut/>
3. 24.02 Utrop kronikk «Kjønn – predisponert eller en sosial konstruksjon»
<https://www.utrop.no/plenum/ytringer/295528/>
4. 18.03 Uttalelse til rett24.no omkring bevisføring i straffesaker
<https://rett24.no/articles/professor-innfor-bevisavskjaering-i-mindre-straffesaker>
5. 23.03 Rus&Samfunn kronikk «#AllWhitePanel på rusfeltet?»
<https://www.rus.no/meninger/allwhitepanel-pa-rusfeltet>
6. 30.03 Opprop «Si unnskyld og trekk deg, politidirektør Benedicte Bjørnland!»
<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/eEobAK/si-unnskyld-og-trekk-deg-politidirektoer-benedicte-bjoernland>
7. 30.03 Nordnorskdebatt.no kronikk «Et blått korstog på rusfeltet» <https://preventio.no/et-blatt-korstog-pa-rusfeltet/>
8. 28.07 Aftenposten kronikk «Er politiet en stat i staten?»
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/QtyQkwP/er-politiet-en-stat-i-staten>
9. 03.08 Preventio kronikk «Fallitterklæring fra fagorganisasjonene i politietaten»
10. 10.09 Politiforum kronikk (republisert fra preventio.no) «Det som ofte beskrives som et innvandringsproblem, er i realiteten en sosial systemsvikt»
<https://www.politiforum.no/fallitterklaering-fra-fagorganisasjonene-pa-justisfeltet/228006>
11. 29.10 Nettavisen kronikk «Du beskytter ikke sexarbeidere ved å stakkarliggjøre dem»
<https://www.nettavisen.no/norsk-debatt/du-beskytter-ikke-sexarbeidere-ved-a-stakkarliggjore-dem/o/5-95-726807>